

ریشه‌های پرطرفدار فساد مالی و قاچاق و راه حل‌ها

فصل نهم از کتاب

سبک اقتصادی و فرسنگی زندگی

از خود تحریر می‌در اقتصاد معتاد به نفت تا

عزم ملی و مدیریت جهادی در اقتصاد مقاومتی

(فرسنگ کارآفرینی)

دکتر محمد حسن قدیری ایباز

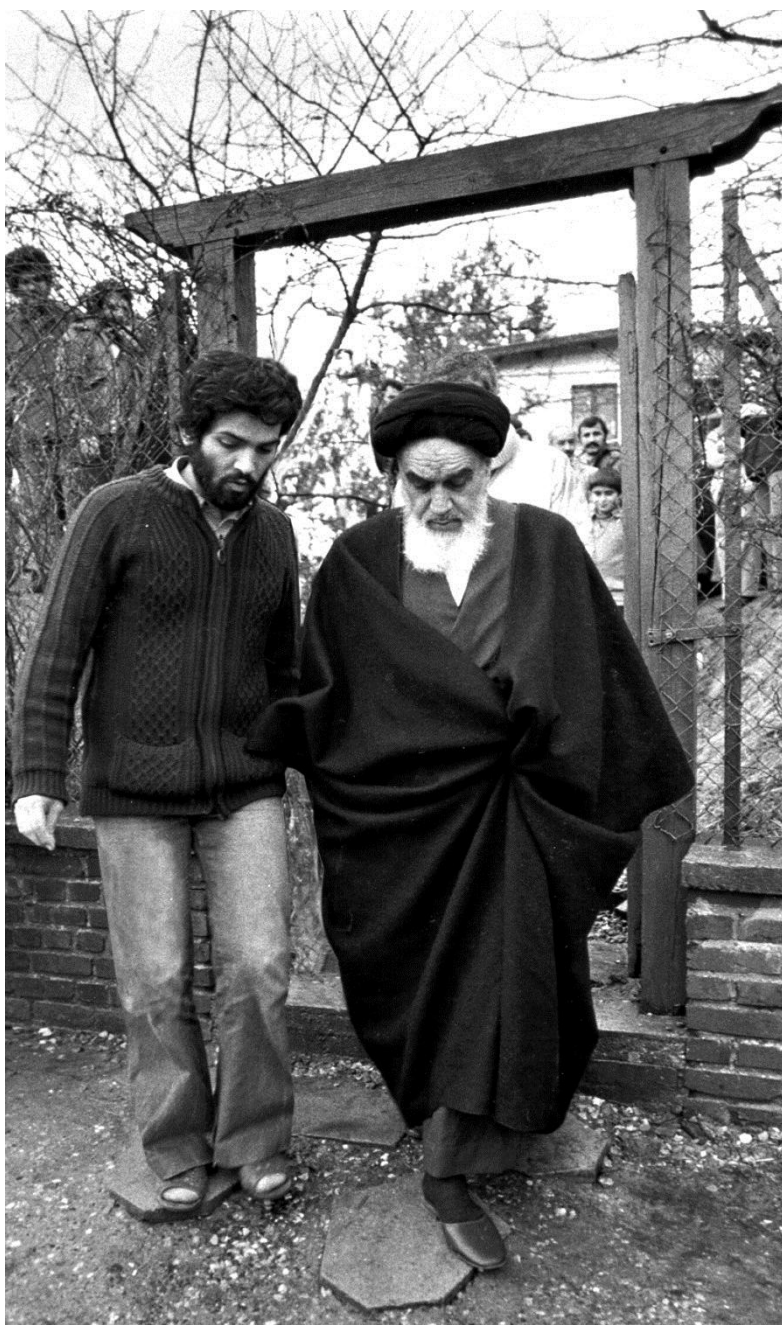
www.ghadiri.ir

mh.ghadiri@gmail.com

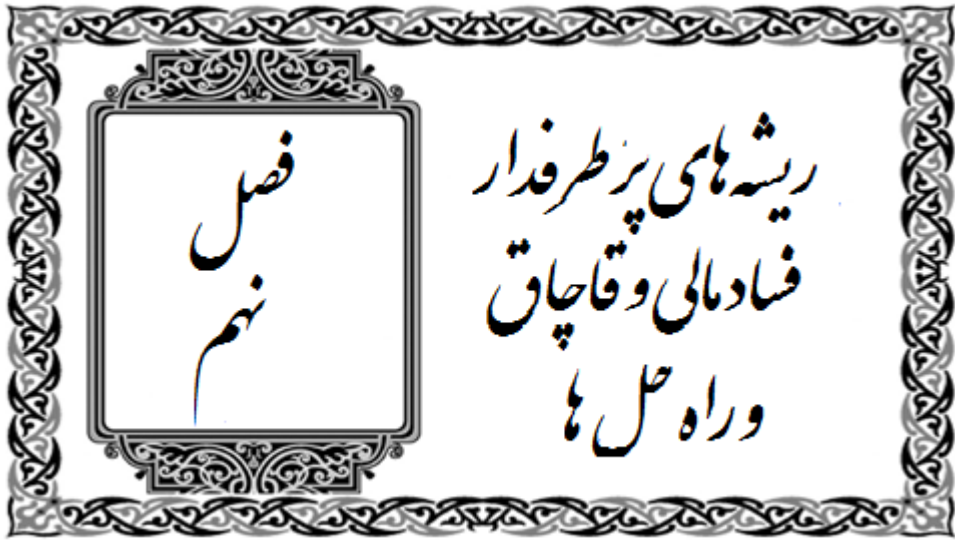
<https://telegram.me/ghadiri1404>

کلیه حقوق، از جمله حق چاپ و انتشار از هر طریقی برای مؤلف محفوظ است.

قدیری ابیانه در نوفل لوشاتو در کنار حضرت امام (ره)

■ فصل نهم: ریشه‌های پرطرفدار فساد مالی و قاچاق و راه‌حل‌ها

رتبه ایران از نظر فساد به هیچ‌وجه مطلوب نیست.

یکی از بندهای ابلاغی توسط مقام معظم رهبری برای تحقق مقاومت اقتصادی «شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ...» است.

یکی از دلایل وجود فساد در ایران، مطلوبیت ریشه‌هایی است که زمینه بروز این مفاسد را فراهم می‌آورد و تا این وضعیت اصلاح نشود، فساد و رانت و قاچاق ریشه‌کن نخواهد شد.

ذیلاً این مبحث مورد توجه قرار می‌گیرد:

الف- یارانه‌ای بودن قیمت سوخت

ارزانی قیمت سوخت ریشه بسیاری از مفاسد بزرگ است.

این مفاسد عبارتند از:

۱) قاچاق سوخت به خارج که در حال حاضر سودی چند برابر سود قاچاق مواد مخدر دارد.

۲) فساد در دستگاه‌هایی که مسئول مقابله با قاچاق سوخت هستند.

۳) اسراف در مصرف سوخت و اتلاف سرمایه‌ها و دریغ آن از هزینه کردن در امور اساسی

راه‌حل: حذف کامل یارانه‌های سوخت و عرضه آن به قیمت تمام‌شده و حتی المقدور با سودی معقول تا صنایع مربوط به آن توسعه یابند.

مطلوبیت زمینه فساد: افکار عمومی ارزان بودن بنزین و سایر مواد سوختی و انرژی‌زا را به اشتباه به نفع خویش ارزیابی می‌کنند و از تثبیت قیمت آن و یا حتی ارزان‌تر شدن آن خوشحال می‌شوند و نتیجه آن، وضعیت زیان‌های گسترده‌ای است که کشور در اسراف و قاچاق و نیز عدم‌النفع در عدم سرمایه‌گذاری صحیح این سرمایه‌ها متحمل می‌شود.

در ارتباط با زیان‌های حاصل از ارزانی نفت به فصل سوم (یارانه‌ها) و نیز به فصل اسراف مراجعه فرمایید.

ب- چند نرخ بودنی دلار

رانت کلان به کسانی و یا اموری که از ارزهایی با نرخ‌های ترجیحی استفاده می‌کنند. اگر بر فرض تفاوت نرخ ارز ترجیحی با بازار آزاد هر دلار هزار تومان باشد بابت هر هزار دلار یک میلیون تومان رانت و یا سود بادآورده ایجاد می‌شود. یا به عبارتی، اگر کسی بتواند یک میلیون دلار ارز ترجیحی بگیرد، یک میلیارد تومان سود بادآورده بدست خواهد آورد.

همین موضوع باعث می‌شود در عرضه و تقاضای ارزهای ترجیحی، فسادهایی نیز در دستگاه‌های مسئول رخ دهد.

راه حل: تک نرخی و شناور شدن قیمت ارز

مطلوبیت زمینه فساد: شناور شدن قیمت ارز هم صدای رانت‌خواران را در آورده و هم مردم بر این تصورند که با ارز ترجیحی، به‌ویژه در مورد کالاهای اساسی از آن بهره می‌برند.

متأسفانه مردم از فواید استفاده از این ذخایر در جای مطلوب‌تر بی‌اطلاع‌اند و افزایش قیمت ارز را موجب گرانی همه کالاها دانسته و با آن مخالفت می‌کنند. حال آنکه قیمت ارز باید از طریق تقویت پول ملی کاهش یابد و آن هم به واسطه تولید ثروت در کشور میسر است که به نوبه خود به کار و تلاش آحاد مردم بستگی دارد و کاهش قیمت ارز از طریق اختصاص یارانه از بیت‌المال، به ضرر اقتصاد ملی است.

ج- یارانه‌ای بودن هر کالا و یا خدمتی

- هر کالا و یا خدمتی که نرخ آزاد آن با نرخ عرضه دولتی فرق بکند موجب رانت و سوءاستفاده، قاچاق و دزدی می‌شود. اصرار بر ارزانی کالاها از طریق اختصاص یارانه‌ها زمینه سوءاستفاده و فساد را برای کسانی که بتوانند این خدمات یا کالاها را از مسیر توزیع با قیمت یارانه‌ای خارج کنند فراهم می‌آورد.
- محدودیت در افزایش قیمت به اندازه قیمت تمام شده و جلوگیری از اخذ سود معقول برای تولیدکنندگان کالاها و خدمات نیز موجب زیان‌آوری تولید و خروج سرمایه‌ها از این بخش و ورود این پول‌ها به عرصه‌های دلالی می‌گردد. یعنی سرمایه‌ها از تولید ثروت به جابجایی ثروت منتقل می‌شوند.
- **راه حل:** پرهیز از یارانه‌ای بودن قیمت فروش و یا عرضه هر کالا و خدمت.
- **مطلوبیت زمینه فساد:** مردم خواستار ارزانی قیمت کالاها بوده و این خواسته، دولت‌ها را مجبور می‌نماید تا با پرداخت یارانه‌های سنگین از بیت‌المال، در صدد ارزانی عرضه

آن کالا برآیند و در نتیجه قیمت عرضه دولتی با قیمت آزاد تفاوت پیدا کرده، خود این تفاوت موجبات بروز زمینه فساد را فراهم می‌آورد.

د - دولتی بودن تولیدات

- مدیران دولتی نه از افزایش سود شرکت‌های دولتی سود می‌برند و نه زیان آن، از ثروت مدیران کسر می‌گردد.
- معمولاً مدیران دولتی به دنبال افزایش تعداد افراد شاغل در زیرمجموعه خود و جذب کارکنان بیشتر بوده، به‌ویژه که در این صورت می‌توانند نسبت به استخدام و بکارگیری بستگان و دوستان و هم ولایتی‌های خود اقدام کرده و عملاً هزینه‌ها را بالا می‌برند، حال آنکه در بخش خصوصی حتی به نزدیک‌ترین بستگان خویش نیز حقوق مفتی نمی‌دهند و در صدد انجام امور با کم‌ترین نیروی انسانی ممکن و کم‌ترین هزینه‌ها بوده و امکان رقابت در بازار جهانی فراهم می‌گردد.

راه‌حل: خصوصی‌سازی از طریق بورس به طور سالم و به دور از رانت و فساد.

مطلوبیت زمینه فساد:

کارکنان کارخانجات و شرکت‌های دولتی مایلند کارمند دولتی باقی بمانند تا به دست بخش خصوصی مجبور به کار نشوند و در صورت عدم کارایی اخراج نگردند. لذا آن‌ها عملاً با خصوصی‌سازی مخالفت می‌کنند. مدیران

دولتی نیز برای حفظ موقعیت خویش از دولتی ماندن طرفداری می‌نمایند.

- مردم مناطق مختلف به شدت متقاضی استخدام در دستگاه‌هایی هستند که مسئولان آن از همان مناطق جغرافیایی هستند و در صورت اقدام مسئول به استخدام هم ولایتی‌ها، آن مسئول به محبوبیت دست می‌یابد هر چند با استخدام هم ولایتی‌ها افراد شایسته را جذب نمایند.

- هـ - وام‌های بانکی با سودی کمتر از میزان تورم
- دریافت هر نوع وام با سودی کمتر از نرخ تورم موجب می‌شود دسترسی به این نوع وام‌ها سودهای زیادی را نصیب وام‌گیرنده کند و لذا هم فساد در تقاضای وام رخ می‌دهد و هم کارکنان دستگاه‌های وام‌دهنده را به فساد و رشوه‌خواری سوق می‌دهد. اگر فرض کنیم سودی که بانک اخذ می‌کند ۲۰ درصد و تورم چهل درصد باشد، بانک‌هایی پیدا خواهند شد که حاضرند به سپرده‌گذاران ۳۰ درصد سود دهند.
 - در نتیجه اگر کسی مثلاً یک میلیارد تومان وام بگیرد و وجه آن را در بانک‌هایی با سود ۳۰ درصد سپرده‌گذاری کند به سودی ده درصدی یعنی سود سالانه ۱۰۰ میلیون تومانی بدون هیچ کاری دست خواهد یافت. هر چه میزان این وام یا فاصله بین سود وام دریافتی با سود سپرده‌گذاری بیشتر باشد این رانت بیشتر می‌شود.
 - مثلاً کسی که ۱۲۰ میلیارد تومان وام بانکی با سود ۲۰ درصد دریافت دارد و آن را در بانکی با سود ۳۰ درصد سپرده‌گذاری نماید، ماهانه به سودی یک میلیارد تومانی دست پیدا خواهد کرد.
 - بی‌جهت نیست که متقاضیان وام‌های کلان حاضر می‌شوند که رشوه‌های میلیاردی به کارکنان بانک‌ها پرداخت کنند تا به این نوع وام‌ها دسترسی یابند.
 - راه‌حل: پرهیز از ارائه وام‌های رانتهی با سودی کمتر از تورم با رعایت ضوابط اسلامی مطلوبیت زمینه فساد: کسانی که از این نوع وام‌ها استفاده می‌کنند از وام ارزان قیمت خوشحال می‌شوند حال آنکه این ارزانی از جیب همه مردم و به نفع وام‌گیرنده‌ها هزینه می‌گردد.

و - سود سپرده‌گذاری کمتر از میزان تورم

ارائه سود بانکی به میزان کمتر از تورم به سپرده‌گذاران، برای بانک‌ها رانت زیادی را ایجاد می‌نماید. همین امر موجب گسترش سریع بانک‌ها و شعبات آن‌ها شده است. آن‌ها با پرداخت وام به متقاضیان به قیمتی بالاتر از تورم و پرداخت سودی کمتر از تورم به سپرده‌گذاران، سود مضاعفی را نصیب خود می‌دانند.

راه‌حل: سود سپرده‌گذاری در بانک‌ها باید بر اساس میزان تورم باشد. برای کاهش سود وام بانکی و نیز سود سپرده‌گذاری باید تورم کاهش یابد و کاهش تورم به عرضه و تقاضا در تولید بستگی دارد که آن نیز به نوبه خود به کار بیشتر و بهتر و نیز پرهیز از اسراف بستگی دارد.

مطلوبیت زمینه فساد: بانک‌ها به هر طریق ممکن تلاش می‌کنند مردم را به سپرده‌گذاری تشویق کنند و حتی جوایزی قرار می‌دهند تا مردم را به امید روی‌آوری شانس به سپرده‌گذاری جلب نمایند.

ز - کمک‌های کالایی دولت به افراد

ارائه کمک‌هایی کالایی به افراد فقیر یا محتاج یا به عبارتی ارائه سبد کالا، زمینه فساد را در انتخاب نوع کالاها، قیمت تهیه آن و ... فراهم و زمینه تبانی بین تصمیم‌گیرندگان در مورد سبد و بخش خصوصی داخلی یا خارجی و تأمین‌کننده کالاها فراهم می‌آورد.

راه‌حل: دولت باید حتی المقدور از ارائه سبد کالا پرهیزد لیکن در صورتی که ضرورت ایجاد نماید که اقلام خوراکی به افراد فقیر داده شود، بهتر است وجه نقد پرداخت گردد و با استفاده از کارت‌های کامپیوتری، ترتیبی اتخاذ شود که فقط بتوانند به انتخاب خودشان، کالاهای مورد نیاز خویش را خریداری نمایند.

مطلوبیت زمینه فساد: مردم متأسفانه به دریافت کمک عادت کرده و دریافت وجوه نقد یا سبدهای کالا را نشانه دلسوزی مسئولان ارزیابی و حق خود می‌کنند و لذا بر محبوبیت افرادی که به توزیع کمک‌های نقدی و یا کالایی مبادرت ورزند افزوده می‌شود.

ح - واگذاری پروژه‌های عمرانی خارج از مناقصه

هدف از برگزاری مناقصه، ارزان‌تر تمام شدن هزینه اجرای طرح‌های عمرانی یا خدماتی است. چنانچه این مناقصه انجام نشود و خارج از روال واگذار گردد، زمینه فساد و تبانی فراهم می‌شود. چنین تبانی‌ای در مورد فساد ۳ هزار میلیارد تومانی و نیز فسادهای بزرگ‌تر و کوچک‌تر به کرات رخ داده است.

راه‌حل: رعایت تمام تشریفات قانونی در برگزاری مناقصه‌ها

مطلوبیت زمینه فساد: گاهی به بهانه سرعت در اجرای طرح‌ها، مردم و نمایندگان مردم و نیز شرکت‌های طرف قرارداد خواستار واگذاری طرح‌های خارج از مناقصه می‌شوند که امکان فساد و واگذاری طرح‌های اجرایی، به قیمتی بالاتر از قیمت واقعی و رقابتی را فراهم می‌آورند.

ت - فروش اموال دولتی خارج از مزایده

- برگزار نکردن مزایده و یا اخلال در سلامت آن و یا عدم اطلاع‌رسانی صحیح در مورد چگونگی و زمان برگزاری آن، یا فساد در ارزیابی قیمت کارشناسی آن از عوامل بروز فساد می‌باشد.

- این فساد در شرایط واگذاری کارخانجات دولتی به شدت به زیان دولت و به نفع بخش خصوصی فاسد است.

راه‌حل: استفاده از بورس برای فروش کارخانجات و جلوگیری از بروز فساد در بورس.

مطلوبیت زمینه فساد: بخش خصوصی به جای ایجاد پروژه‌های جدید به دنبال دسترسی به این کارخانجات و شرکت‌ها از طریق ایجاد فساد و خرید به قیمت پایین‌تر از قیمت واقعی می‌باشند.

ی - عدم شفافیت اطلاعات اداری

عدم شفافیت اطلاعات و روند اداری و عدم اطلاع ارباب‌رجوع از مقررات و قوانین و مراحل انجام آن زمینه را برای بروز فساد اداری و رشوه‌خواری فراهم می‌آورد.
راه‌حل: شفاف‌سازی اطلاعات و روند انجام امور اداری و فراهم آوردن زمینه دسترسی مردم و ارباب‌رجوع به اطلاعات اداری و پرهیز از طبقه‌بندی محرمانه برای موارد غیرامنیتی.

مطلوبیت زمینه فساد: امکان سوءاستفاده کارکنان دولتی از بی‌اطلاعی مردم و کسب درآمد از رشوه موجبات طبقه‌بندی محرمانه بی‌جهت اطلاعات اداری و ایجاد مانع در دسترسی ارباب‌رجوع به اطلاعات اداری و انحراف در روند صحیح انجام امور می‌شود.

ک - کم‌کاری

کم‌کاری در ادارات و عدم انجام وظایف به موقع، خود یک فساد است زیرا در مقابل حقوقی که قانون مشخص کرده است به اندازه ساعات مفید اداری که آن را هم قانون مشخص کرده است کار نمی‌کنند. این کار نکردن‌ها موجبات ضعف دستگاه‌ها از جمله در دستگاه‌های نظارتی، زمینه را برای مفسدین فراهم می‌آورد.

راه‌حل: حذف استخدام رسمی مادام‌العمر و لغو امنیت شغلی کسانی که کم‌کاری می‌کنند.
مطلوبیت زمینه فساد: هر چند مردم از بی‌توجهی کارکنان دولتی به امورشان ناراحت‌اند لیکن تقریباً همگان تلاش می‌کنند به استخدام دولت درآیند.

ل- فساد در برگزاری انتخابات مجلس و مخارج زیاد نامزدها وقتی یک نامزدی مبالغ زیادی را برای کسب آراء بیشتر هزینه می‌کند که در بسیاری از موارد این مبالغ چند یا چندین برابر حقوق قانونی دریافتی آنها در مدت دوره نمایندگی است، پس از ورود به مجلس بجای تلاش برای جلوگیری از فساد و رانت‌خواری و مقابله با آنها، در صدد تبانی برای جبران هزینه‌ها و بلکه سودهای بادآورده بر آمده و یکی از مراکز مهم حکومتی که وظیفه مبارزه با فساد و رانت‌خواری را دارد به مرکزی برای فساد و رانت‌خواری تبدیل می‌سازد.

راه‌حل: آگاهی افکار عمومی در مورد نقش و وظیفه مجلس شورای اسلامی و نمایندگان و ممانعت از هزینه‌های غیرقابل توجیه. همچنین مناسب است نظارت شورای نگهبان، به دوران تبلیغات انتخاباتی و نیز دوران نمایندگی مجلس نیز تعمیم یابد تا امکان سوءاستفاده را از نامزدها و یا نمایندگان فاسد بگیرد.

مطلوبیت زمینه فساد: بسیاری از افراد در شهرستان‌ها معتقدند کسانی که انتخاب می‌شوند پس از انتخاب شدن به عنوان نماینده مجلس، دیگر منطقه را فراموش کرده و کاری برای آنها انجام نمی‌دهند، لذا زمان انتخابات را فرصت مناسبی می‌دانند که می‌توانند بودجه‌هایی را از سوی نامزدها به نفع خود یا منطقه خویش جلب نمایند.

این روش موجب گردیده نامزدها، به هزینه کردن‌های بسیار برای امور مختلفی روی آورند که خوشایند مردم باشد. و لذا کسانی که حاضر نیستند این هزینه‌ها را انجام داده و بعداً آنها را با خیانت جبران نمایند یا اصولاً نامزد نمی‌شوند و یا امکان رای‌آوری را از دست می‌دهند.

کسانی که اینگونه هزینه‌ها را متقبل می‌شوند، محبوب مردم ساده‌دل قرار گرفته و آنها را از خدمت افراد دلسوز محروم می‌سازند.

نتیجه: باید ریشه مفسد اقتصادی را خشکاند و اینکار را از طریق اصلاح ساختارهای حکومتی و سالم‌سازی انتخابات مردم از طریق آگاهی‌بخشی به افکار عمومی و تقویت تدابیر نظارتی به اجرا در آورد.

نقش مردم در تغییر وضعیت از نگاه اسلام
مدیریت اهمیت دارد؛ لذا تشکیل حکومت صالح اسلامی ضروری است و کشته‌شدن در راه تحقق حاکمیت اسلام، شهادت محسوب می‌گردد؛ لیکن تحقق تغییر اساسی، بستگی به رفتار مردم دارد؛ کما اینکه خداوند پیامبران زیادی را به رسالت و راهنمایی اقوام مختلف فرستاد، لیکن در مواردی پیامبران نیز به شهادت رسیدند و یا مردم از آن‌ها پیروی نکردند. خداوند می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ»:
«خداوند وضعیت هیچ قومی را دگرگون نخواهد کرد تا زمانی که خود آن قوم در نفس‌شان تغییر ایجاد کنند.»^۱

در آیه فوق نمی‌فرماید وضع قومی تغییر نمی‌کند، مگر اینکه مدیران قوی و صالحی بر سر کار آیند، بلکه می‌فرماید مگر اینکه آن قوم رفتار خودشان را تغییر دهند.
در نهج‌البلاغه نیز پر است از گلایه‌های آن حضرت از رفتار و عملکرد مردم زمانه خویش؛ یعنی حتی مدیریت معصومان (ع) هم اگر مردم به وظایف خود عمل نکنند، به نتیجه دلخواه نخواهد انجامید.

امام علی (ع) در نهج‌البلاغه، حقوق و وظایف متقابل مردم و رهبری را این‌گونه بیان می‌فرماید:

"ای مردم، برای من بر عهده شما و برای شما بر عهده من حقی واجب شده است. حق شما بر من آن است که از خیرخواهی برای شما دریغ نورزم و بیت‌المال را میان شما

عادلانه تقسیم کنم و شما را آموزش دهم تا بی سواد و نادان نباشید و شما را تربیت کنم تا راه و رسم زندگی را بدانید. اما حق من بر شما این است که به بیعت با من وفادار باشید و در آشکار و نهان برای من خیرخواهی کنید و هرگاه شما را فراخواندم، اجابت نمایید و هرگاه به شما دستور و فرمانی دادم، از آن اطاعت کنید.»

نه تنها حکومت و مردم نسبت به هم وظایفی دارند، بلکه مردم نسبت به یکدیگر نیز دارای وظایفی هستند. حضرت علی (ع) می فرمایند:

«یکی از واجبات الهی بر عهدهٔ بندگان این است که ... یکدیگر را در برپاداشتن حق، یاری کنند؛ زیرا هیچکس، هرچند قدر و ارزش او در حق بزرگ، و ارزش او در دین بیشتر باشد، بی نیاز از این نیست که او را در انجام حق یاری رسانند...»

پس مردم وظیفه دارند به رهنمودها و دستورات رهبری اسلامی عمل کنند. اگر مردم شعارهایی را که مقام معظم رهبری به عنوان شعار سال تعیین و همگان را به عمل به آن ترغیب کرده اند، عمل می کردند و عمل کنند، وضعیت کشور دچار تحول بنیادین می گردد. نمی توان خود را تماشاچی فرض کرد و از حکومت توقع معجزه در ادارهٔ امور کشور را داشت؛ همچنانکه امور قلمرو اسلامی توسط حضرت علی (ع) بر اساس معجزه اداره نمی شد، هرچند آن حضرت خود معجزهٔ اسلام بودند.

مقام معظم رهبری بر اصلاح سبک زندگی و اقتصاد مقاومتی تأکید کردند.

سیاست های کلی «اقتصاد مقاومتی»

معظم له دستورالعمل اقتصاد مقاومتی را نیز در بهمن ماه سال ۹۲ به شرح زیر خطاب به رؤسای قوای سه گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح صادر فرمودند:

بسم الله الرحمن الرحيم

ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخوردار از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام‌عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد.

اکنون با مذاقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد.

لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.

سیدعلی خامنه‌ای

۲۹ بهمن ماه ۱۳۹۲

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا ابلاغ می‌گردد:

۱- تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

۲- پیشتازی اقتصاد دانش‌بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه.

۳- محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استان‌ها و بکارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور.

۴- استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.

۵- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آن‌ها در ایجاد ارزش، به‌ویژه با افزایش سهم سرمایه‌انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.

۶- افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (به‌ویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.

۷- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).

۸- مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه‌ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید.

۹- اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی.

۱۰- حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:

- تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم.
- گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز.
- تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات.
- برنامه‌ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل‌دهی بازارهای جدید، و تنوع‌بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به‌ویژه با کشورهای منطقه
- استفاده از سازوکار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز.
- ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.

۱۱- توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.

۱۲- افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور از طریق:
- توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان به‌ویژه همسایگان.

- استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی.

- استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.

۱۳- مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:

- انتخاب مشتریان راهبردی.

- ایجاد تنوع در روش‌های فروش.

- مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش.

- افزایش صادرات گاز.

- افزایش صادرات برق.

- افزایش صادرات پتروشیمی.

- افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی.

۱۴- افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت

و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، به‌ویژه در میادین مشترک.

۱۵- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه

تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن

صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از

منابع.

۱۶- صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها،

منطقی‌سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.

۱۷- اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی.

۱۸- افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.

۱۹- شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ...

۲۰- تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه.

۲۱- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان‌سازی آن به‌ویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.

۲۲- دولت مکلف است برای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ‌سازی و بسیج پویای همه امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد:

- شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب.

- رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن.

- مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به‌هنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی.

۲۳- شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار.

۲۴- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.